

De rest van ons leven

Over het boek

Auteur: Els Beerten

Uitgeverij: Querido

Over de maker

Els Beerten studeerde Nederlands/Engels aan de KU Leuven en volgde les aan de Toneelacademie in Maastricht. Naast schrijver is ze ook leraar Nederlands, creatief schrijven, communicatiewetenschappen en expressie. Geregeld geeft ze workshops creatief schrijven in binnen- en buitenland. Haar werk werd meermaals bekroond.

1. VOOR HET LEZEN

Vanuit het perspectief van twee generaties wordt het proces van volwassen worden verteld.

Thema's als migratie, oorlog en complexe familierelaties komen eveneens aan bod.

→ Hoe kan een oorlog een kind beïnvloeden? *Trauma, hechtingsproblematiek, emotionele moeilijkheden, ...*

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

We volgen de jeugd van de Italiaanse Alfredo. Na WOI immigrereert hij met zijn vader naar Engeland. Tijdens WOII worden ze van elkaar gescheiden en duikt Fredo onder op het platteland waar hij Luigi ontmoet. Het verlies van zijn vader luidt het begin in van een nieuw hoofdstuk dat hem uiteindelijk terug naar Italië zal leiden. Daar zal hij samen met Luigi en diens gezin verblijven. Vito, de zoon van Luigi blijft achter bij Fredo en zijn tante Carlotta wanneer zijn ouders naar België vertrekken om geld te verdienen. In de twee jaar die volgen is hij getuige van enkele afrekeningen binnen de maffia. Uiteindelijk vertrekken ook Fredo, Carlotta en Vito naar België.

2.2. Cover

We zien een jongetje met zijn armen hoog in de lucht.

→ Wie zou het jongetje zijn? *Vito, Fredo, Marcello,...*

2.3. Personages

- Alfredo/Fredo: hoofdpersoonage
  - Hoe zou je Fredo beschrijven? *Zorgzaam, verantwoordelijk, ...*
  - Fredo moet meermaals een nieuw leven opbouwen. Welke moeilijkheden komt hij tegen?
Andere cultuur, nieuwe gezinssamenstelling,...
  - In welk land is dit volgens jou het beste gelukt, in Engeland of in Italië?
"Ik ben hier binnen gekomen in een leven dat al bestond, een leven met andere manieren en met een geschiedenis die ik niet in de vingers voelen kan, omdat ze mij niet is overkomen. En zelfs al zouden ze mij alles vertellen over dat leven dat al was, het kan nooit het mijne worden." (p.211)

- Vittorio/Vito: hoofdpersonage
  - Vito heeft het moeilijk na het vertrek van zijn ouders, hoe uit zich dit? *Vriendschap Gianni, leren boksen,...*
  - Waarom denk je dat hij niemand iets vertelt over de moorden, behalve aan Gianni? *Bang, bedreigd, geheim houden, volwassen zijn,...*
  - Welke invloed heeft de Italiaanse cultuur van die tijd op hem? *Weinig vreugde, bang, honger, ...*
"Vito lacht nooit, zeg ik op een keer. Dit is Italië, zegt ze." (p.211)
- Carlotta: tante van Vito
  - Haar relatie met Fredo ontlokt veel geroddel. Ongehuwd samenwonen is in die tijd ongehoord, is dit vandaag anders en waarom? *Emancipatie vrouw, ontkerkelijking,...*
  - Tegen het einde blijkt ze de moeder van Vito te zijn, maar dit blijft een geheim. Hebben jullie begrip voor deze keuze? *Angst, roddels, harteloos, ...*
- Luigi & Gloria: ouders van Vito
  - Gloria wordt verkracht door de burgemeester, Luigi blijft in het ongewisse over de verkrachting en over het kind (Marcello) dat ermee wordt verwekt. Zou hij het echt niet weten of slechts doen alsof?
"Die zich ondertussen heeft ontfermd over Marcello. Dat veel te vroeg geboren kind, ook al niet het zijne. Want stel. Stel toch eens dat hij het begrepen heeft. Hij zal het met niemand delen. Want delen is verliezen. Zo zijn de wetten in de wereld waarin hij leeft. Wat een leven mocht het zijn om zo veel te verzwijgen." (p.291)
  - Ze laten Vito achter in Italië en vertrekken naar België, wat vinden jullie daarvan?
  - Hoe zou je de vriendschap tussen Fredo en Luigi beschrijven? *Oorlogsvrienden, oprecht, bizar,...*
- Roberto: de oom
  - Roberto bedreigt Vito zodat hij zwijgt over wat hij heeft gezien. Aan de andere kant probeert hij zijn gezin te beschermen. Waarom zou hij dit zo doen? *Bescherming Vito en gezin, egoïsme,...*
"Roberto is een goed mens. Ik denk die woorden nu al zeven dagen lang. Als ik opsta en als ik naar school ga, als ik naar huis loop en als ik in bed kruip. Goede mensen doen alleen goede dingen. Iemand anders reed met zijn auto. Zo moet het gebeurd zijn." (p.190)
- Gianni: beste vriend van Vito
  - De ruzie tussen de twee jongens wordt uiteindelijk bijgelegd. Wat vind je van de vriendschap?
Normaal op die leeftijd, kinderlijk, vergezocht of net realistisch,...

2.4. Stijl

Met weinig woorden wordt er veel gezegd. Daarnaast creëert de schrijfster een heel menselijk perspectief met haar prozaïsche zinnen.

"En toen kwam mijn vader terug. Al de eerste nacht wilde hij bij mamma liggen. Dat hoorde zo, zei Zia, het was ook zijn bed. Maar ik zag het direct. Het was veel te klein voor hem." (p.147)

- Sprak de stijl je aan?
- Wat viel je op bij de zinsconstructie? korte blokjes tekst

2.5. Vertelperspectief/structuur

- 1e deel: Fredo
  - 2e deel: Vito
  - 3e deel: beide
  - Ik-perspectief
- Het wisselen van perspectief gaat samen met verandering in het lettertype, was dit duidelijk genoeg of was er soms verwarring?
  - Had je de perspectiefwissel verwacht?
  - Kwam het verhaal van Vito te laat in het verhaal erbij?
  - Is het een meerwaarde beide personages aan het woord te laten? *Meer diepgang, verwarring,...*
  - Verandert de schrijfstijl wanneer Vito aan het woord is? *Volgt meer de gedachtegang van kind.*

2.6. Tijd

- Het boek begint bij een flash forward, daarna vertelt Fredo in chronologische volgorde over zijn leven. Op het moment dat de ouders van Vito vertrekken wisselt het perspectief.
- Het verhaal begint enkele jaren voor WOII en eindigt twee à drie jaar na WOII.
  - Het verhaal van drie generaties komt aan bod, wie zijn de vertegenwoordigers hiervan? *Vader van Fredo, Fredo zelf en Vito.*
  - Waarom zou het boek beginnen met het vertrek van Luigi en Gloria? Is het een meerwaarde? *Spanning, nieuwsgierig, verband met perspectiefwissel.*

2.7. Einde

- De aankomst in België is een zeer open einde, wat denken jullie dat er nu gaat gebeuren? *Werken, school, integreren*
- Gaat het leven in België voor de personages beter of slechter zijn? *Moeilijk integreren, allemaal samen,...*

2.8. Sfeerschepping

- Welke woorden passen bij de sfeer van dit boek: *onheilspellend, hoopvol, vreugdig, depressief, realistisch, vergezocht, menselijk,...*
"We lopen allemaal verloren, Carlotta. Het is wat mensen overkomt als ze van wereld veranderen. Misschien kan het zelfs niet anders. Want hij loert om elke hoek, die nieuwe wereld." (p.292)

3. VERWERKING

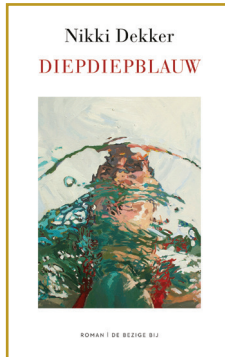
- Vinden jullie de Italiaanse invalshoek op WOII origineel?
- De jeugd van Vito is zeer turbulent, wat zien ze als zijn meest waarschijnlijke toekomst? *Bokser, kapper, leerkracht,...*
- Ervaren kinderen emigreren anders dan volwassenen? *Gemakkelijker, spannend, geen verantwoordelijkheden, begrijpen het niet, ...*
- Welke moeilijkheden kan je ervaren wanneer je op een vreemde plek je leven opnieuw wil beginnen? *Andere taal en cultuur, nieuwe mensen,...*
- Waarom zou Els Beerten de titel 'De rest van ons leven' hebben gekozen? *De toekomst is waarop je moet focussen, verleden achterlaten,...*

4. VERDER LEZEN

- De kinderkolonie / Manuele Piemonte (Ambo / Anthos, 2021)
- Ik lieg maar één keer / Judy Blundell (Moon, 2010)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

diepdiepblauw

Over het boek

Auteur: Nikki Dekker
Uitgeverij: De Bezige bij

Over de maker

Voor haar debuutroman “diepdiepblauw” werd **Nikki Dekker** verkozen als jong literair talent door de Volkskrant (2023). Eerder publiceerde ze al enkele gedichten en essaybundels, schrijfstijlen die in haar roman doorschemeren. Nikki Dekker is daarnaast radiomaker, in haar programma’s brengt ze het politieke en persoonlijke samen, dit komt eveneens in haar debuut terug.

1. VOOR HET LEZEN

In deze roman krijgen waterdieren een belangrijke rol in het ontdekken van liefde en identiteit.

- Waar denk je aan bij het woord identiteit? *Geslacht, seksuele geaardheid, etniciteit, persoonlijkheid, familie, opleiding, hobby’s,...*
- Spreekt het vertellen over waterdieren in combinatie met een verhaal je aan? *Waarom wel/niet? Verwarrend, origineel, leerzaam,...*
- Hebben je al eerder boeken met een LGBTQ+ thema gelezen? Hebben jullie het graag gelezen?
- Welke vormen van liefde bestaan er? *Vrienden, familie, huisdieren, partners (zelfde gender, andere gender,..),...*

2. HET VERHAAL

Er is geen echte verhaallijn, wel afzonderlijke hoofdstukken die een stukje van het leven behandelen.

Het boek kan gezien worden als een zoektocht naar de eigen identiteit van het hoofdpersonage.

- Interesseert het thema van identiteit je? *Waarom wel/niet? Eenzijdig, inspirerend,...*
- Zijn seksualiteit en identiteit twee kanten van dezelfde munt?

2.1. Korte inhoud

Het hoofdpersonage vertelt over haar leven en over ontmoetingen met liefdespartners. Ze doet dit in combinatie met observaties over waterdieren en brengt haar interpretaties van deze onderwaterwereld in verband met enkele maatschappelijke en persoonlijke thema’s.

- Spreekt het thema jullie aan? *Waarom wel/niet? Niet spannend, geen verhaal, eentonig,...*
- Wat vinden jullie van de opzet van het boek? *Origineel, saai,...*

2.2. Cover

Een figuur dat heel troebel zichtbaar is, net een spiegelbeeld in het water.

- Zegt deze cover iets over het boek? *Zoektocht identiteit, water,...*

2.3. Personages

Er zijn geen vaste personages naast het hoofdpersonage, dat geen naam krijgt. Elk hoofdstuk gaat over andere momenten en verschillende mensen in het leven van het hoofdpersonage. Enkel Ruben wordt in veel hoofdstukken vernoemd en heeft ook in verschillende delen van het verhaal een rol.

- Wat vind je van het hoofdpersonage, is ze sympathiek? Waarom wel/niet?
- Het hoofdpersonage krijgt geen naam, zou het Nikki zelf zijn?
- Is het verwarrend dat er zoveel verschillende personages aan bod komen?
- Is er een personage dat je aansprak?

2.4. Stijl

Het boek heeft een heel specifieke stijl. Er wordt gebruik gemaakt van subtiele humor en scherpe observaties. Daarnaast leest het vlot.

- Hoe zou je de stijl omschrijven, eerder persoonlijk of maatschappelijk? Of beide?
Persoonlijk, maatschappelijk
- Heeft de schrijfster nagedacht over welke woorden ze zou gebruiken en waar ze te gebruiken?
Waarom denk je dat? *Poëtisch, symbolisch, beknopt, eerlijk, vaag,...*
"Ik ben niet eerder een prijs geweest, en ik weet dat dit iets zegt over wat ik waard ben, als vrouw." (p.129)
- Wat vinden ze van de stijl? Onduidelijk, sfeerscheppend,...
- Er wordt veel gebruik gemaakt van metaforen, waren deze duidelijk? Vormen ze een meerwaarde?
"Jongens, vooral oudere jongens, brengen een drang in me los om me over te geven, me op ze te werpen, me te laten adopteren als een straatkat." (p.177)
"Dat de zee koe en de zeemeermin op elkaar lijken zoals liefde op verlangen lijkt: dat je het een achterna rent, maar het ander krijgt, en dat dat uiteindelijk beter is, omdat het echt bestaat." (p.294)

2.5. Genre

Essayistische roman

- Vertelt het genre ons iets over de schrijfster? Kijk even bij de achtergrond van de auteur bovenaan.
Begaan met de wereld, biseksueel, dierenliefhebber, gefascineerd door de zee,...

2.6. Vertelperspectief / structuur

Het boek wordt uitsluitend verteld door het hoofdpersonage, vanuit het ik-perspectief. De lezer wordt betrokken bij het lezen, het is met momenten alsof ze tegen je praat.

- Was het beter vanuit een ander perspectief verteld? Waarom wel/niet? *Te subjectief, te persoonlijk,...*
"Een herinnering is geen samenvatting van wat je hebt meegemaakt, maar eerder een voorstelling." (p.28)

2.7. Tijd

Elk hoofdstuk gaat over een ander moment in haar leven, er wordt per hoofdstuk ook een waterdier behandeld dat betrekking heeft op dat deel van het verhaal. Er zijn ook hoofdstukken met de titel zwemmen: die gaan meer over haar ervaringen met zwemmen en de gedachten die ze erover heeft.

- Heb je het boek in één keer gelezen of het meer opgedeeld in hoofdstukken, zoals de schrijfster?
- Wat vond je ervan dat het boek geen chronologie bevatte? Maakt dit uit? *Storend, verfrissend,...*
- Heb je een favoriet hoofdstuk, waarom?

2.8. Einde

Omdat er geen echte 'verhaallijn' is, heeft het einde ook geen puur afsluitend karakter. We kunnen spreken van een open einde.

- Wat vind je van het einde? *Positief, hoopvol, onduidelijk, storend,...*

2.9. Sfeerschepping

Omdat elk hoofdstuk over iets anders gaat, kan je ook veel verschillende gevoelens beleven tijdens het lezen. Sommige hoofdstukken zijn heel maatschappelijk, andere heel persoonlijk. Je krijgt het gevoel dat het hoofdpersonage een vriendin van je is die je al heel lang niet hebt gezien.

3. VERWERKING

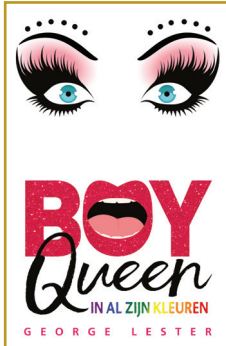
- Referenties
    - Zijn de referenties naar verschillende culturele uitingen (film, muziek, tv, etc.) opgevallen?
    - Begreep je deze referenties?
  - Seksualiteit
    - Het hoofdpersonage experimenteert met haar seksualiteit en met het hebben van open relaties. Hoe reageren de andere personages hierop? *Vinden ze het: onaangepast, extreem, vrijgevochten? Of interesseert het hun niet?*
  - Identiteit
    - Het hoofdpersonage zoekt naar zichzelf. Is dit een succesvolle zoektocht? Waarom wel/niet?
“De schooltijd is een lange aanpassingsoefening. Als je de menigte tegen de haren in strijkt, word je verpulverd. Je leert om je zo te gedragen dat je niet opvalt. Je koopt de kleren die je klasgenoten dragen, oefent op het nabootsen van hun accent, doet je slimmer of juist dommer voor dan je bent, houdt je buik in, zet je schouders uit, werkt, kort gezegd, alles waaraan je jezelf kunt herkennen weg.” (p.27)
  - Ecologie
    - Heb je iets bijgeleerd over waterdieren? Zo ja, wat?
    - Vond je het interessant om bij elk hoofdstuk een nieuw dier te leren kennen? Waarom wel/niet?
“We staan niet boven ander dieren, maar tussen ze in.”(p.111)
-

4. VERDER LEZEN

- De wateraap / Mariken Heitman (Atlas Contact, 2019)
  - Heerlijk monster / Fleur Pierets (Das Mag, 2022)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Boy Queen

Over het boek

Auteur: George Lester

Vertaler: Tom Ten Hove

Uitgeverij: Moon

Over de maker

George Lester is een Britse freelance redacteur, musical- en theaterliefhebber.

Hij woont samen met zijn partner in Londen. Regelmatig post hij op YouTube filmpjes waarin hij zijn liefde voor boeken en schrijven deelt. Hij is ook bekend als dragqueen onder de naam That Girl. Ook daarvan zijn foto's en filmpjes te vinden.

Een interessant filmpje gaat over het protest dat in de UK uitbrak i.v.m. Drag Story-time (drags lezen voor aan jonge kinderen.) Misschien interessant om samen met je juryleden (een stukje) te bekijken en over in discussie te gaan.

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=ilwAd3x3WJk>

Leuk om weten: ook vertaler Tom Ten Hove is bekend met de dragwereld.

1. HET VERHAAL

1.1. Korte inhoud

Robin Cooper zit in zak en as als hij te horen krijgt dat hij niet aangenomen is op de toneelopleiding die hij graag wilde volgen. Om hem op te beuren, nemen zijn vrienden hem mee naar een dragshow. Robin beseft dat hij dit zelf heel graag wil doen en hij gooit alles in de strijd om als dragqueen op het podium te staan.

Dit hele avontuur houdt hij geheim voor zijn moeder, die ongerust is over de manier waarop buitenstaanders met zijn homoseksualiteit omgaan. Robin werd eerder al het slachtoffer van gaybashing en zijn moeder vindt dat hij zichzelf niet in de kijker moet werken.

1.2. Cover

De cover is tegelijk sober en flamboyant.

→ Welke aspecten van de cover verklappen iets over de thema's in het verhaal? (make-up/gezicht roept beeld van dragqueen op, regenboogkleuren verwijzen naar lgbtqia+)

→ Sprak de cover je aan? Zou je het boek zelf uit het rek genomen hebben a.d.v. deze cover?

1.3. Personages

- Robin Cooper: hoofdpersoon. Toneel is zijn passie. Drag wordt zijn nieuwe passie. Openlijk homoseksueel. Angst voor een groepje homohaters.
- Nathalie en Greg: vrienden uit school die het goed met hem voor hebben. Nemen hem mee naar een dragshow waardoor hij de microfoon te pakken krijgt.
- Seth: nieuwe jongen op school. Neemt het op voor Cooper en helpt hem stiekem naar de voorbereidingen van de dragshow te gaan. Hij en Cooper worden verliefd op elkaar.

- Connor: vriendje van Robin. Nog niet uit de kast gekomen en maakt deel uit van een groepje dat het niet op homo's voorzien heeft.
  - Robin zit in een ongezonde relatie met Connor. Wat vind je van
    - de manier waarop Connor met Robin omgaat
    - de manier waarop Robin omgaan met het gedrag van Connor
    - de manier waarop Connor zich gedraagt als hij bij zijn vrienden is
- De moeder van Cooper: bezorgd over haar zoon. Hebben een goede relatie, maar Robin houdt dingen voor haar verborgen.
  - Cooper heeft een bijzonder band met zijn moeder. Kan je die beschrijven? (zie beschrijving hierboven)
- Kaye Bye: 'dragmoeder' van Robin die hem de kneepjes van het vak leert.
  - Kaye Bye draagt meer bij dan alleen de praktische zaken over de dragwereld. Kan je voorbeelden geven? (make-up, liedje kiezen, eigen identiteit als drag vinden, toont dat het niet allemaal glitter en glamour is ...)

1.4. Stijl

- Wat viel je op aan de schrijfstijl van George Lester? (heel expressief, veel humor, flitsende dialogen ...)

1.5. Vertelperspectief / structuur

Het verhaal wordt verteld vanuit het perspectief van Robin als ik-verteller. Hierdoor beleef je alles samen met hem voor de eerste keer. Het geeft ook inzicht in zijn gevoelens en gedachten, maar maakt het moeilijker om andere personages te peilen.

- Zou het verhaal er anders uitgezien hebben als er bijvoorbeeld een wisselend perspectief geweest zou zijn? Welke perspectieven zou je dan toevoegen? Hoe zou het verhaal er anders uitzien? (vb. vanuit moeder, Connor, Seth ...)

2. VERWERKING

2.1. Aangeraakte thema's

- **Drag**
  - Het hele boek speelt zich af in de dragscène, een wereld die de juryleden misschien nogal vreemd is.
    - Wat waren je verwachtingen voor je het boek las? Zijn die verwachtingen ingelost?
    - Heeft het boek je nieuwsgierig gemaakt naar meer? Ben je zelf bijvoorbeeld dingen gaan opzoeken?
    - Is je beeld over drag nu anders/hetzelfde gebleven nadat je het boek gelezen hebt?
- **LGBTQIA+ en homofobie**
  - P.87: "Theatermake-up is één ding: een beetje foundation en wat eyeliner zodat ik niet helemaal bleek lijk op het podium. Maar make-up om mee uit te gaan? Dat is net zo subtiel als een neonbord boven m'n hoofd met de woorden: 'Ram me alsjeblieft in elkaar.'"
    - Ben je het met die opvatting eens? Is dit een realistisch beeld van hoe mensen tegen make-up voor jongens aankijken? Hoe kijk je daar zelf tegenaan? Heb je het idee dat het nu meer kan dan vroeger? Ken je andere stereotypen die nog hard ingeburgerd zijn en waar mensen raar van opkijken als ze doorbroken worden? Is make-up alleen iets voor homoseksuele jongens?
  - P.146-147: reactie van Connor als hij Robin met make-up ziet + de scène erna met zijn vrienden. C. noemt R. een vieze flicker.
    - Denk je dat Connor alleen zo reageert omdat zijn vrienden erbij zijn of is hij oprecht gechoqueerd om Robin met make-up te zien? Wat zegt dit fragment volgens jou over Connor?
  - Heeft dit boek een genuanceerd beeld over hoe de maatschappij tegenwoordig omgaat met LGBTQIA+?

2.2. Eens of oneens?

In de bijlage vind je een genuanceerde recensie van Jaap Friso (jaapleest.nl). Daarin zijn enkele passages (zowel positief als negatief) gemarkeerd. Zijn de juryleden het met deze uitspraken eens of niet?

2.3. Filmpjes kijken

Kijk samen naar een tutorial over drag make-up (YouTube staat er vol mee) of een aflevering/trailer van RuPaul's Drag Race.

2.4. Make-up

Afhankelijk van de groep die je voor je hebt, kan je misschien eens helemaal los gaan met make-up.

Wie zich daar comfortabel bij voelt, kan zelf eens iets uitproberen.

Ken je zelf een dragqueen? Misschien kan je die eens uitnodigen en een make-up sessie organiseren.

---

3. VERDER LEZEN

- Liefdeloos / Alice Oseman (Unieboek/Het spectrum, 2022)
  - I Kissed Shara Wheeler / Casey McQuiston (Z&K, 2023)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage:

Beetje lastig als je niet weet wat blenden is

GEORGE LESTER **BOY QUEEN - IN AL ZIJN KLEUREN**

GENRE: Young Adult

UITGEVER: Moon

VERTALER: Tom ten Hove

WAARDERING: LEKKER OVER DE TOP JEUGDBOEK OVER DRAG

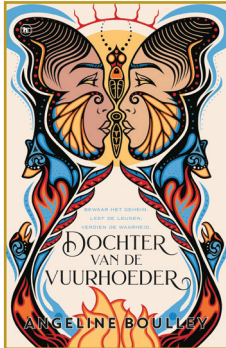
Dit zou zomaar eens het eerst jeugdboek voer dragqueens kunnen zijn. *Boy Queen* is het debuut van George Lester die zelf dragqueen is onder het alter ego That Girl. Ook vertaler Tom ten Hove is bekend met de dragwereld en dat komt goed uit want het wemelt van het jargon. Wie niet weet wat blenden is, is bij voorbaat al verloren.

Voor wie er van houdt is dit een heerlijk boek, een echte pageturner, vol theatrale personages. Voortdurend hangt er een lichte hysterie boven de bladzijdes, zoals dat hoort in die wereld. Een boek over drag kan niet anders dan over de top zijn. Wie minder in drag is geïnteresseerd heeft het volste recht dit een draak van een boek te vinden. Het volstrekt volspelbare verhaal gaat over Robin Cooper die niet toegelaten wordt tot de toneelschool en daarmee zijn droom in duigen ziet vallen.

Op zijn verjaardag komt hij terecht bij een dragshow en beseft hij dat dit is wat hem gelukkig gaat maken. Tussen allerlei persoonlijke drama's door, hij heeft een geheime relatie met een jongen die onderdeel is van een groep die hem in elkaar heeft geslagen, richt hij zich op zijn eerste optreden als dragqueen. De flamboyante Robin houdt het geheim voor zijn moeder met wie hij een innige relatie onderhoudt. Dat staat natuurlijk garant voor het nodige drama in de plot.

Aan drama ontbreekt het toch al niet in *Boy Queen*. Veel ruzies, teleurstellingen en liefdesverdriet. Met prachtige bijrollen voor Robin's moede en voor een heterojongen, de beste vriend van Robin, die hem door dik en dun verdedigt en steunt. Bij vlagen leest *Boy Queen* als een soort tutorial over make up en wat het zijn van een dragqueen behelst. Bij herhaling wordt de lezer duidelijk gemaakt dat Ru Paul's Dragrace niet als de maat der dingen kan worden gezien. Het informatieve gehalte wordt uiteraard ondergesneeuwd door de ontwikkelingen die zich in rap tempo opvolgen. Nogmaals: geen hoogvlieger maar wel een lekker boek over een onderwerp waar ik niet eerder een jeugdboek over las. Alleen dat al is winst.

Bron: <https://www.jaappleest.nl/beetje-lastig-als-je-niet-weet-wat-blenden-is/>

Dochter van de vuurhoeder

Over het boek

Auteur: Angeline Boulley

Vertaler: Harmien Robroch

Uitgeverij: The house of books

Over de maker

“Hello! My name is **Angeline Boulley**. I’m a member of the Sault Ste. Marie Tribe of Chippewa Indians. I’m Bear Clan, and from Sugar Island, which is between Michigan’s Upper Peninsula and Canada.” Zo stelt de auteur zichzelf voor op haar website (<https://angelineboulley.com/>) Ze is erg fier op haar afkomst en vindt dat er te weinig verhalen worden verteld over en door inheemse meisjes en vrouwen. Vandaar dat ze het zo belangrijk vond om “Dochter van de vuurhoeder” te schrijven. Binnenkort komt haar tweede boek (in het Engels) uit, dat dezelfde setting heeft.

Angeline Boulley is voormalig directeur van het Office of Indian Education bij het Amerikaanse Ministerie van Onderwijs. Ze is zelf dochter van een traditionele vuurhoeder.

1. VOOR HET LEZEN

Het verhaal bevat enkele heftige onderwerpen, zoals moord, geweld, racisme, drugs. Het kan geen kwaad je juryleden daar op voorhand op te wijzen.

Raad je lezers aan een notitieboekje bij de hand te houden tijdens het lezen. De kans is groot dat ze enkele quotes willen noteren.

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

De achttienjarige Daunis Fontaine heeft een witte moeder en een indiaanse vader en voelt zich hierdoor in geen van beide gemeenschappen helemaal thuis. Als ze getuige is van een moord en een zelfmoord, wordt ze door de FBI ingeschakeld als vertrouwelijke informant om een drugsnetwerk op te rollen. Bijzonder aan dit verhaal is de setting van de indiaanse gemeenschap en de onderhuidse spanning tussen Daunis en de mensen om haar heen.

2.2. Cover

Op de cover staat: “Bewaar het geheim. Leef de leugen. Verdien de waarheid.”

→ Kan je deze zinnen duiden nadat je het verhaal gelezen hebt? (D. moet haar dubbelrol geheim houden, andere personages zitten ook vol geheimen. / Om haar dubbelrol geheim te houden, moet D. liegen tegen de mensen om haar heen + ‘Jongensleugens’ komen een paar keer terug in het verhaal. / Door haar onderzoek komt ze uiteindelijk achter de waarheid.)

- Welke verwachtingen riep de cover bij je op? Zou je het boek gelezen hebben louter afgaand op de cover? Vind je er elementen uit het verhaal in terug? (vb. vuur, tribal tekening, Daunis en Lily (? Als je goed kijkt, zie je dat het ene gezicht bleker is dan het andere).

2.3. Personages

Het boek bevat heel veel personages en het feit dat ze niet allemaal Ojibwe zijn, maakt het soms extra moeilijk. De belangrijkste:

- **Daunis Fontaine** heeft een witte moeder en een Ojibwe vader. Ze vertoeft zowel in het dorp als in het reservaat. Ze heeft het moeilijk met dat multiraciale om haar eigen identiteit te vinden.
- **Jamie Johnson** is een nieuwe hockeyspeler in het team van haar halfbroer Levi. Hij blijkt achteraf een federaal agent te zijn die Daunis meesleurt in een undercoveroperatie. Zijn **oom Ron** blijkt uiteindelijk een FBI-agent te zijn.
- **Lily** is de beste vriendin van Daunis. Zij is Nish en wordt tijdens de powwow vermoord door haar vriendje **Travis**, die aan meth verslaafd was en er ook zelf vervaardigde.
- **Grace Fontaine** is de moeder van Daunis. Zij was zestien toen ze zwanger werd en haar ouders haar naar Montréal stuurden. Toen ze terugkwam, was de vader van D. ondertussen met iemand anders getrouwd.
- **GrandMary** is de oma van Daunis aan moederskant. Zij is wit en rijk en sterk gekant tegen de inheemse bevolking. Ze zit in een verzorgingstehuis met beginnende dementie.
- **Oma June** is de oma van Lily. Ze gaat vaak naar het Ouderenhuis. Samen met haar vriendinnen van daar speelt ze een belangrijke rol in de ontknoping.
- **Levi** is de halfbroer van Daunis en zit in hetzelfde hockeyteam als Jamie. Hij blijkt geen heilig boontje te zijn.
- **Tante Teddie en oom Art** zijn familie aan de kant van de Firekeepers. Ze houden de tradities in ere. Tante Teddie komt op voor de rechten van inheemse vrouwen.
- **TJ** is de ex van Daunis. Hij is politieman. Daunis wil niets meer met hem te maken hebben.
- Zowel **Heather Nodin** als **Robin Bailey** komen om het leven door een overdosis.
- Coach **Bobby LaFleur** en **Grant Edwards** (vader van Mike) zijn belangrijk binnen het hockey.

- Wat vond je van de hoeveelheid personages? Lukte het om ze uit elkaar te houden en te focussen op wie belangrijk was?
- Welke personages vond je wel/niet sympathiek?
- Hoe stond je tegenover de relatie van Daunis en Jamie? Hoe denk je dat het tussen die twee zal aflopen?
- Daunis vindt familie heel belangrijk. Hoe reageert ze als ze ontdekt dat Levi iets met de drugs te maken heeft? (Ze twijfelt of ze het aan de FBI zal vertellen, voelt zich verraden en radeloos.) / Hoe zou jij reageren als je erachter kwam dat iemand die je dierbaar is iets doet wat onaanvaardbaar is?

2.4. Stijl

- Dit boek wordt in sommige landen uitgegeven voor volwassenen en in andere als *young adult*-boek. Vond je de schrijfstijl passen bij jongeren? Waren er dingen die minder geloofwaardig overkwamen? (In een online recensie stond bijvoorbeeld dat de sms'jes niet geschreven waren zoals een jongere dat zou doen.)
- Angeline Boulley heeft een beeldend taalgebruik en weet dingen op een rake manier te verwoorden. Hebben jullie mooie quotes genoteerd die jullie opgevallen zijn?

2.5. Genre

Dit boek is moeilijk binnen één genre te vatten.

- Onder welke genres kan je het boek allemaal onderbrengen? Welke elementen in het verhaal versterken deze keuze? (detective → op te lossen misdad / thriller → spannende ontknoping / coming-of-age → Daunis' groei naar volwassenheid / literaire roman → schrijfstijl)

2.6. Vertelperspectief / structuur

Het verhaal is in vier delen opgedeeld, telkens verwijzend naar een windrichting.

- I. **Naar het oosten** → “Volgens de beginselen van de Ojibwe begint elke reis in oostelijke richting.” (p.9)
De personages en de setting worden gekaderd. Dit deel werkt toe naar / eindigt met de dood van Lily.
- II. **Naar het zuiden** → “De reis gaat verder in zuidelijke richting – een tijd van omzwervingen verwondering.” (p.117)
Het onderzoek is in volle gang. Daunis ontdekt dingen die ze liever niet ontdekt had, ook over zichzelf.
- III. **Naar het westen** → “In westelijke richting concentreert de reis zich op de rijpe bessen en de oogst – een tijd van voortdurende verandering.” (p.377)
Ontknoping op Sugar Island. Een deel vol verrassende plotwendingen.
- IV. **Naar het noorden** → “De reis in noordelijke richting is een tijd voor rust en beschouwing, daar waar dromen, verhalen en de waarheid samenkomen.” (p.425)
De afwikkeling. Ron vertelt hoe bijna iedereen opgepakt werd. Jamie en Daunis nemen afscheid.

- Kan je de keuze voor die indeling verklaren? Past de uitleg van de windstreken bij het verhaal? (zie duiding bij elk deel voor mogelijke antwoorden. + verwijst naar de vierdaagse reis van de doden).
- Wat is de betekenis van de allerlaatste zin: “Als het lied is afgelopen, sta ik bij de deur naar het oosten. Waar alle reizen beginnen.” (p.453) (De cirkel is rond)

2.7. Einde

- Was je verrast door de ontknoping? Hoe had je zelf verwacht dat het verhaal zou aflopen?

2.8. Sfeerschepping;

- Kon je je inleven in de setting van het verhaal? Zag je het reservaat, het eiland ... voor je?
Draagt de omgeving bij tot de sfeer die de auteur wil scheppen?

3. VERWERKING: VERDIEPING BIJ ENKELE THEMA'S

3.1. Eerlijkheid

“Elke leugen is een vis die door een grotere vis wordt opgeslokt.” (p.145)

- Daunis moet liegen om haar undercoveroperatie niet in gevaar te brengen. Hoe voelt ze zich daarbij?
(Ze heeft het er moeilijk mee; voelt zich schuldig)
- Hoe meer het verhaal vordert, hoe duidelijker het wordt dat Daunis niet de enige is die geheimen heeft en leugens vertelt. Wat was voor jou het meest schokkende of meest verrassende stukje waarheid dat aan het licht kwam?

3.2. Identiteit

- Door haar gemengde afkomst (witte moeder, Nish vader) heeft Daunis vaak het gevoel dat ze nergens echt bij hoort. Kan je hier voorbeelden van geven? (vb. fragment op p.36 of de verhalen over hoe haar grootouders aan moeders kant alles verafschuwen wat met haar vader en zijn afkomst te maken heeft).
- Aan de andere kant voelt ze zich wel erg verbonden met het reservaat en haar stam. Kan je daar voorbeelden van geven? (Ze houdt zich aan de rituelen, houdt zich aan de waarden en normen van de Anishinaabe, wil haar stam niet verraden door met de FBI samen te werken ...)
- Kan je je in haar situatie inleven? Misschien ben je zelf al eens (in een andere context) in dezelfde situatie geweest? (vb. een vriendengroep niet willen verraden, vrienden vs familie ...)

“Ik kan stamlid worden. Alleen ... het verandert niets aan mij. Ik ben Anishinaabe. Vanaf de eerste keer dat ik ademhaalde. Eerder nog, vanaf het moment dat mijn nieuwe geest hier arriveerde. Ik ben nog steeds Anishinaabe als mijn hart stopt en ik naar de volgende wereld reis.” (p.222)

→ Als Daunis de kans krijgt om stamlid te worden, begint ze plots te twijfelen. Hoe belangrijk vindt ze het om als lid opgenomen te worden?

3.3. Indiaanse cultuur

- Er zijn veel verwijzingen naar inheemse rituelen, waarden en normen. Kan je enkele voorbeelden geven? (offers, vuurritueel bij de dood van Lily, respect voor de Oudsten, de Zeven Grootvaders (p.35), de powwow ...)
- Heb je het gevoel dat je deze cultuur beter hebt leren kennen?
- Angeline Bouleley is zelf Anishinaabe en vindt het belangrijk om die cultuur door te geven. Is ze daar volgens jou in geslaagd?
- In de tekst komen veel Indiaanse termen en namen voor. Hoe beïnvloedde dat je leeservaring? Vond je het storend of juist interessant? Heb je dingen opgezocht? Kon je de betekenis uit de context afleiden? Had je liever een verklarende woordenlijst gehad of vind je die overbodig? Waren ze een meerwaarde voor het verhaal?

3.4. Drugs

“Begint het zo, meneer Robot? Verloren Jongens die meth uitproberen om langer te kunnen gamen? Feestgangers die de hele nacht een roes willen hebben? Mensen die lijnen en het als antwoord op hun gebeden zien?” (p.148)

→ Zie je dit als mogelijke redenen waarom iemand met drugs begint? Kan je nog andere bedenken?

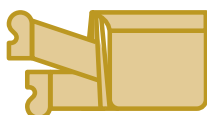
3.5. Racisme

“De grenspolitie van Canada vraagt of je wapens het land in brengt. Aan deze kant willen ze alleen weten of je sigaretten bij je hebt. Tenzij je zichtbaar Nish bent. Dan word je ondervraagd. En als je Nish en zwart bent, zoals mijn oom Art? Dan word je onder schot genomen als je met je Nish-vrouw en je dochtertjes in hun auto-stoeltje de grens over wil.” (p.63)

- Is dit iets typisch Amerikaans of kan je ook andere voorbeelden geven van dergelijke toestanden?
- Denk je ook aan situaties uit het verleden? (vb. Rosa Parks, Apartheid ...)

4. VERDER LEZEN

- Sadie / Courtney Summer (Volt, 2021)
- Daar waar de rivierkreeften zingen (ook uitgegeven onder de titel “Het moerasmeisje” / Delia Owens (The House of Books, 2018)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Mary

Over het boek

Auteur: Anne Eekhout

Uitgeverij: De Bezige Bij

Over de maker

Anne Eekhout (Hilversum, 1981) studeerde Rechtsgeleerdheid in Amsterdam. “Mary” is haar vierde roman. Haar vorige boeken sleepten verschillende prijzen en nominaties in de wacht. Haar derde boek, “Nicolas en de verdwijning van de wereld” werd in 2019 verkozen tot Beste Boek voor Jongeren. In mei 2023 verscheen een eerste kinderboek van haar hand en later dit jaar wordt ook nog een novelle voor jongeren verwacht.

1. VOOR HET LEZEN

Het boek vertelt een gefictionaliseerd verhaal over het leven van Mary Shelley, de geestelijke moeder van “Frankenstein”.

→ Heeft iemand van de juryleden het boek al gelezen? Kan hij/zij er iets over vertellen?

Evt. kan de begeleider zelf kort het verhaal schetsen als voorbereiding op ‘Mary’. (ter info: ‘Frankenstein’ is terug te vinden via Cloud Library).

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

1816. Mary Shelley verblijft samen met haar partner, kind, stiefzus en twee vrienden in Genève. Op een avond besluiten ze dat ze elk een griezelverhaal zullen verzinnen. Mary denkt terug aan de zomer van vier jaar eerder. Het brengt haar op ideeën voor haar griezelverhaal.

2.2. Cover

→ De cover bevat veel linken naar de inhoud van het boek. Kunnen de juryleden die eruit halen? (de schubben van het beest, het profiel van Mary (of is het een andere vrouw?), de linten als zeewier)

2.3. Personages

Vooraan in het boek is een lijst met de belangrijkste personages terug te vinden. Het kan interessant zijn niet de personages op zich te bespreken, maar vooral hun onderlinge relaties.

- Hoe is de relatie tussen Mary en Percy? Hoe voelen zij zich binnen die relatie? (open relatie, Percy is degene die het niet zo nauw neemt met trouwen, vindt dat Mary afwezig is, Mary heeft het moeilijk met de open relatie)
- Hoe is de relatie tussen Claire en de andere personages? (Claire is aandachtziek; Percy gaat hierin mee, Mary krijgt het op haar zenuwen, Lord Byron profiteert van haar naïviteit)
- Hoe kijkt Percy tegen Lord Byron aan? (voelt zich minderwaardig, onzeker, hunkert naar zijn goedkeuring, kijkt naar hem op als dichter)

- Hoe evolueert de relatie tussen Mary en Isabella? Wat vind je van de evolutie die Isabella doormaakt?
- Hoe komt meneer Booth bij jullie over? Heeft Mary het bij het rechte eind of is Isabella uiteindelijk degene die hem ziet zoals hij werkelijk is? Welke invloed heeft hij gehad op Mary als schrijfster?
- Hoe evolueert Mary zelf doorheen het verhaal, in de twee verschillende periodes? (in 1812: ontluikende seksualiteit, van naïef naar realistisch / in 1816: wordt zelfbewuster, eist haar plaats binnen de mannen- en de schrijverswereld op)

2.4. Genre

- Historische roman
  - Vind je het van belang als lezer van deze roman om iets te weten over de echte Mary Shelley en haar schrijversvrienden Percy en Lord Byron? Waarom wel of niet?
  - Een goede historische roman zegt iets over de wereld van vandaag, wordt vaak gezegd. In hoeverre doet 'Mary' dat voor jou?
- Gothic novel
  - "Een gothic novel kenmerkt zich door een combinatie van griezelementen, een liefdesverhaal met fatale afloop, duistere locaties en plots vol mysterie afgewerkt met een vleugje mythologie, legende of lokale geschiedenis." (Tzum.info)
Kan je kenmerken uit deze roman halen die dit bevestigen? (monsters, lokale legenden, liefdesverhaal tss Mary en Isabella / Mr. Booth en Isabella ...)
  - 'Bij spookverhalen gaat het ook om originaliteit, om geestkracht. Het aanwakken van griezel en gruwel' (p.146) zegt Mary in 1816 tegen John Polidori. In hoeverre voldoet Eekhouds roman aan dit criterium voor jou?

2.5. Vertelperspectief / structuur

Er zijn twee verhaallijnen: die in 1816 in Zwitserland en die in 1812 in Schotland.

- Wat is het verband tussen beide verhalen (de gebeurtenissen uit 1812 inspireren M. voor haar verhaal), vloeien de verhalen vlot in elkaar over? Had je een voorkeur voor een van de verhaallijnen? Waarom? Hoe komen ze uiteindelijk samen?
- De gebeurtenissen van 1812 krijg je als lezer te horen vanuit het ik-perspectief van Mary, de gebeurtenissen van 1816 worden beschreven vanuit het personale perspectief van Mary. Welk perspectief sprak je het meest aan, vond je het meest overtuigend? In hoeverre zijn de beide Mary's betrouwbare vertellers?

2.6. Tijd + schrijfstijl

Het verhaal speelt zich af in het begin van de negentiende eeuw.

- Weet de auteur de tijdsgeest goed weer te geven? Wat is je bijgebleven? (vb. de kleding van vrouwen, hoofdzakelijk een mannenwereld, dood op kraambed en kindersterfte, reizen per koets, homoseksualiteit was gevaarlijk ...)
- Vind je in de schrijfstijl van de auteur ook die tijdsgeest terug? (lange zinnen, beschrijvingen van de natuur, beeldende taal)

2.7. Einde

- In het laatste hoofdstuk leest Mary's man Percy tijdens het verblijf in Zwitserland het gedicht 'Christabel' van Coleridge voor (p.374). Wat brengt dit teweeg bij Mary? (een beknopte inhoud van het gedicht vind je in de bijlage.)
- In dat laatste hoofdstuk staat een passage (p.375-379) die vanuit personaal perspectief van Mary opeens in 1812 speelt en haar vertrek uit Dundee beschrijft. Hoe interpreteer je deze vermenging van de verhaallijnen? Waarom is dit niet vanuit de ik-persoon geschreven? (geen dagboekfragment, want het dagboek verdwijnt in zee; mogelijk neemt Mary afstand van wat er gebeurd is)
- Lees het allerlaatste hoofdstuk eens opnieuw. Met welk gevoel blijf je achter nadat je het boek dichtslaat?

2.8. Sfeerschepping

- Welke sfeer heeft het boek? Is de sfeer anders in de verschillende verhaallijnen? Verandert de sfeer binnen het verhaal soms? (soms luchtig → natuurwandelingen, vertelavonden / soms luguber → hallucinaties, koortsdromen / in Zwitserland eerder losbandige sfeer, maar ook sober omwille van het slechte weer en de verhoudingen tussen de personages ...)

3. VERWERKING

3.1. Thema's

- **Moederschap**
  - Het boek gaat zowel over een goede moeder missen als een goede moeder willen zijn. Vind je hier voorbeelden van in de tekst? (Mary heeft haar moeder nooit gekend; Isabella heeft die van haar recent verloren. Beide moeders komen verschillende keren in het verhaal terug. / Mary rouwt nog om haar dode baby en heeft een innige band met haar zoontje Willmouse.)
- **Verhalen en literatuur**
  - Zowel in de jeugd van Mary als in haar volwassen leven spelen verhalen en literatuur een belangrijke rol. Kan je hier voorbeelden van geven? (haar ouders waren schrijvers, haar man is een dichter, Lord Byron is een goede kennis, op het Schotse platteland laat ze zich meeslepen door volksverhalen en wordt ze zelf ook aangespoord verhalen te verzinnen ...)
  - Naar aanleiding van het verhaal van Isabella over Alister de Verteller (p.248-250) denkt Mary na over de verhouding tussen waarheid en verbeelding (p.253). Hoe heeft dit invloed gehad op haar als schrijfster? (in haar eigen verhaal verweeft ze waarheid en verbeelding met elkaar)
- **Liefde en seksualiteit**
  - Mary is het hele boek door op zoek naar liefde en genegenheid. Waar vindt ze die wel? Waar niet? (verliefdheid op Isabella, moeilijke relatie met Percy, moederliefde die ze moet missen en zelf geeft ...)
  - Het verhaal bevat enkele zinnelijke fragmenten, zonder dat Eekhout dingen heel expliciet gaat beschrijven. Wat vind je van die manier van beschrijven?

3.2. Symboliek

- In het boek zijn verschillende motieven terug te vinden die een symbolische betekenis kunnen hebben. Kan je voorbeelden geven?
(Mogelijke antwoorden: het monster kan voor angst, eenzaamheid, woede, mannelijkheid, verlangen ... staan / de vissenkop van Johnny moet misschien zijn moeder vervangen / vele verwijzingen naar water en zee kunnen op een verstikkende sfeer wijzen ...)
- Uiteindelijk stort de jonge Mary, vlak voor vertrek uit Schotland, haar hart uit bij het graf van de heks Grissel. Waarom daar? Welke functie heeft het voor haar? (voelt zich ook niet begrepen, geeft geen weerwoord ...)

3.3. Creatieve activiteiten

- Bij de Baxters thuis organiseert men eens in de maand een verhalenavond. Ook aan het meer van Genève worden kwistig verhalen uitgewisseld. Organiseer samen met je juryleden zo'n verhalenavond. Daag hen uit zelf een verhaal te verzinnen en laat iedereen die dat wil zijn verhaal vertellen.
- Bekijk samen met de juryleden de film 'Mary Shelley' (trailer via <https://www.youtube.com/watch?v=MaF-jn83A0Es>). Voorzie tijd om boek en film achteraf met elkaar te vergelijken.
- In haar dankwoord zegt Ann Eekhout: "Naast al mijn verzinsels zijn ook veel dingen in dit boek wel gebeurd. Ik heb geprobeerd een waarachtig verhaal te scheppen met een leven als uitgangspunt. Dat leven is me dierbaar geworden. En het mooie is: de verzinsels eromheen evenzeer."
  - Organiseer een quiz met 'weetjes' over Mary Shelley. Kunnen de juryleden raden wat waar is en wat verzonnen?

4. VERDER LEZEN

- Frankenstein / Jeanette Winterson (Atlas Contact, 2019)
  - Frankenstein / Maria Postema naar Mary Shelley (Blossom Books, 2019)
-

Bijlage:

Christabel – Samuel Taylor Coleridge (samenvatting)

Het verhaal van *Christabel* gaat over een centraal vrouwelijk personage met dezelfde naam en haar ontmoeting met een vreemdeling genaamd Geraldine, die beweert uit haar huis te zijn ontvoerd door een bende ruwe mannen.

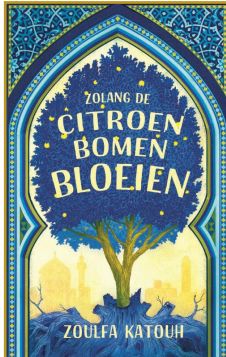
Christabel gaat het bos in om te bidden bij de grote eik, waar ze een vreemd geluid hoort. Als ze achter de boom kijkt, vindt ze Geraldine die zegt dat ze uit haar huis is ontvoerd door mannen te paard. Christabel heeft medelijden met haar en neemt haar mee naar huis. Bovennatuurlijke tekenen (een hond die boos kreunt ondanks dat hij slaapt, vervagende vlammen op fakkels die plotseling opnieuw oplaaien, Geraldine die niet in staat is om een ijzeren hek over te steken, ontkenning van gebed) lijken erop te wijzen dat alles niet goed is. Ze brengen de nacht samen door, maar terwijl Geraldine zich uitkleedt, toont ze een vreselijk maar ongedefinieerd merkteken: "Zie! haar boezem en de helft van haar zij- / Een gezicht om van te dromen, niet te vertellen! / En zij moet slapen bij Christabel' (246-48).

Christabels vader, Sir Leoline, raakt in de ban van Geraldine en beveelt een grote processie om haar redding aan te kondigen. Hij negeert de zwakke bezwaren van zijn dochter, die, hoewel betoverd, de enormiteit van Geraldine's kwaadaardige aard begint te beseffen. Het onvoltooide gedicht eindigt hier.

(bron: Wikipedia)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Zolang de citroenbomen bloeien

Over het boek

Auteur: Zoulfa Katouh

Vertaler: Merel Leene

Uitgeverij: Blossom Books

Over de maker

Zoulfa heeft een bachelor in de farmaceutische wetenschappen en studeert verder voor een master in Zwitserland. Ze heeft in haar jeugd een passie ontwikkeld voor lezen en is later zelf begonnen schrijven. Ze is ook fan van Studio Ghibli.

“Zolang de citroenbomen bloeien” is haar debuutroman. Ze is de eerste Syrische auteur die een Young Adult boek publiceerde in het Verenigd Koninkrijk.

→ De schrijfster studeert net als haar hoofdpersonage farmaceutische wetenschappen en houdt eveneens van Studio Ghibli. Geven deze overeenkomsten het boek meer diepgang of net niet?

1. VOOR HET LEZEN

In Syrië is een burgeroorlog aan de gang die ook de stad Homs in haar greep houdt. De jonge vrouw Salama werkt in het ziekenhuis en wordt geteisterd door angst. Op een dag ontmoet ze Kenan en ze begint de mooie dingen in het leven opnieuw te erkennen. Doorheen het verhaal worstelt ze met de keuze om haar land al dan niet te verlaten.

→ Weten jullie iets over de revolutie van Syrië? Lees misschien de informatie in de volgende link: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/03/12/10-jaar-oorlog-in-syrie-hoe-is-die-ook-weer-begonnen-hoe-hebbero/>

→ In het boek spreken ze van een revolutie, in de media over een burgeroorlog, waarom is de benaming voor de Syriërs zo belangrijk denk je? *Burgeroorlog klinkt misschien negatiever en niet zo heroïsch als een revolutie. Een revolutie staat vaak synoniem voor verandering, een burgeroorlog vaak meer met verzet.*

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Salama studeerde farmacie toen de oorlog uitbrak en is, ondanks dat ze haar studie niet heeft afgerond, tewerkgesteld in het ziekenhuis. Daar wordt ze dagelijks geconfronteerd met de verwoestende effecten van de oorlog. Dit en het verlies van haar gezin hebben een grote invloed op haar mentaal welzijn. Wanneer Kenan in haar leven verschijnt, leert ze voorzichtig terug van het leven te genieten. Samen vertrekken ze uiteindelijk uit Syrië en bouwen hun nieuwe leven op in Canada.

2.2. Cover

Afbeelding van een citroenboom met Homs op de achtergrond. De kleuren blauw en geel overheersen.

→ De symboliek van de citroenboom komt in boek meermaals terug. Wat vinden jullie van deze symboliek?

Mooi, verwarrend, vreemd, origineel,...

“Elke citroen zal een nakomeling voortbrengen en de citroenen zullen nooit uitsterven.” (p.237)

2.3. Personages

- **Salama:** worstelt met angsten en hallucinaties (de verschijning van Khawf). Nadat haar appartementsgebouw is opgeblazen gaat ze bij haar schoonzus/beste vriendin Layla wonen. Omdat Layla zwanger is moeten ze zo snel mogelijk vertrekken uit Syrië.
  - Is Salama een geloofwaardig personage?
  - Verandert ze doorheen het boek? *Heel angstig en daarna hoopvol*
- **Layla:** speelt een belangrijke rol bij het vertrek van Salama. Later blijkt echter dat Layla is overleden en gedurende het boek slechts leeft in de verbeelding van Salama.
  - Waarom blijft Layla in de verbeelding van Salama voortbestaan? *Verwerking, overleving, angst,...*
- **Khawf:** angst. In het begin is hij een zeer negatieve verschijning, maar gaandeweg het boek wordt meer en meer duidelijk dat hij Salama probeert te beschermen. Zijn methodes zijn echter in vraag te stellen...
  - Wat moest Khawf volgens jullie voorstellen?
  - Waarom kiest de auteur ervoor om angst een gestalte te geven? *Makkelijker te begrijpen, spanning, duidelijkheid,...*
- **Kenan:** heeft een even grote liefde voor Syrië als Salama en wil eerst niet vertrekken uit Homs. Uiteindelijk weet Salama hem te overtuigen. Hij is tekenaar en eveneens gepassioneerd door Studio Ghibli.
  - Hoe zouden jullie de romance tussen Salama en Kenan beschrijven? *Hoopvol, eerlijk, onrealistisch,...*

2.4. Stijl

De schrijfster gaat confronterende beschrijvingen van de oorlog en slachtoffers niet uit de weg. Ze trekt je mee in de ellendige levensomstandigheden en angsten van de personages uit haar boek.

- Hoe zou je het verhaal beschrijven: *confronterend, schrijnend, overdreven, subjectief, hoopvol,...*
"Hoe vaak ik mijn handen ook was, het bloed van onze martelaren sijpelt mijn huid in en dringt mijn cellen binnen." (p.9)
- Gebruikt de auteur veel metaforen? Waarom zou ze dit doen?
"Ik heb met mijn morele kompas gesjoemeld en het wijzertje eraf gebroken." (p.139)

2.5. Genre

Young adult, cross-over literatuur.

- Zou dit boek volwassen ook aanspreken?

2.6. Vertelperspectief / structuur

Enkel het ik-perspectief van Salama.

- Hoe zou je je het perspectief van Kenan inbeelden?

2.7. Tijd

Chronologisch met af en toe een flash-back.

- De flash-backs vertellen over een tijd voor de oorlog. Kan je je het vroegere leven van Salama inbeelden?
- Waarom heeft de auteur ervoor gekozen om deze scènes toe te voegen? *Een leven in Syrië voor de oorlog, normale gang van zaken, Syrië is niet enkel oorlog,...*

2.8. Einde

Nadat ze de gevaarlijke boottocht nipt overleven gaan het broertje en het zusje van Kenan bij hun oom in Duitsland wonen, terwijl Salama en Kenan naar Canada vertrekken. Het is een zeer hoopvol einde.

- Is het einde té positief? *Niet alle vluchtelingen hebben het geluk al snel een nieuw leven op te bouwen in een ander land, vele komen jarenlang in vluchtelingen kampen terecht of sterven tijdens het vluchten.*

2.9. Sfeerschepping

Het is een zeer confronterend en schrijnend verhaal over een thema waar we niet veel over lezen. Er zijn veel romans over mensen die vluchten en elders terechtkomen maar weinig over het leven net voor het vertrek. *“We vechten zolang we hier nog zijn, Salama, omdat dit ons land is. Dit is het land van je vader, en zijn vader voor hem. Je geschiedenis is verbonden met deze aarde. Geen land ter wereld zal van je houden zoals je eigen land.”* (p.17)

---

3. VERWERKING

3.1. Syrië

- Is je blik op Syrië veranderd na het lezen van dit boek?
- Gaat de auteur in tegen stereotypen?
- Wat leerde je over de oorlog in Syrië? *Complexiteit van de situatie*

3.2. Muziek en beeld

- Maak een muziekplaylist met muziek die voor jullie bij het verhaal van Salama en Kenan past. Kijk eventueel op Spotify voor inspiratie.
<https://open.spotify.com/playlist/5xFdxl7oXgiVYBVoujAeyV?si=7492680345f64e3f>
<https://open.spotify.com/playlist/5ccCehl3XRYcGsLXWhel32?si=ad7a914685ac4fac>
    - Waarom hebben jullie deze muziek gekozen?
  - Zowel de schrijfster als haar personages Salama en Kenan zijn fan van Studio Ghibli.
    - Kennen jullie films van deze studio?
    - Wat vinden jullie ervan?Als je de films niet kent, ga dan eens op Netflix kijken! (bv. Spirited Away, The Red Turtle)
Meer info op: <https://ghiblicollection.com/pages/about-us>
-

4. VERDER LEZEN

- Een intens gelukkig gevoel / Tahereh Mafi (BlossomBooks, 2021)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.